

УДК 657:339.18

Ляшенко С.І.

Харківський державний університет харчування та торгівлі

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Досліджено роль прибутку торговельних підприємств, забезпечення інтересів його власників і персоналу в необхідності ефективного та безперервного управління прибутком, що являє собою процес прийняття управлінських рішень за основними аспектами його формування, розподілу, використання і планування на підприємстві.

Ключові слова: прибуток, управління, торговельне підприємство, управлінські рішення.

Liashenko S.

FEATURES OF PROFITS TRADING ENTERPRISE INFORMATION SYSTEMS AT THE PRESENT STAGE

The role of profit commercial enterprises, ensuring the interests of its owners and personnel necessary for the effective and continuous control for profit, which is the process of making management decisions on key aspects of its formation, distribution, use and planning at the enterprise.

Keywords: profit, management, commercial enterprise, management decisions.

Ляшенко С.И.

ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ПРИБЫЛЬЮ В ИНФОРМАЦИОННОЙ СИСТЕМЕ ТОРГОВЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

Исследована роль прибыли торговых предприятий, обеспечение интересов его собственников и персонала в необходимости эффективного и непрерывного управления прибылью, представляет собой процесс принятия управленческих решений по основным аспектам его формирования, распределения, использования и планирования на предприятии.

Ключевые слова: прибыль, управление, торговое предприятие, управленческие решения.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Реальна дійсність свідчить, що в умовах ринкової економіки основною

структурною ланкою державного господарського механізму стає підприємство. Саме на рівні підприємства створюється необхідна суспільству продукція, проводяться певні види робіт, надаються різноманітні послуги. Кризові явища в економіці змушують адміністративно-управлінський апарат сучасних суб'єктів господарювання (підприємств) проводити серйозну роботу щодо раціоналізації своєї діяльності для поліпшення фінансових результатів та зміцнення конкурентної стійкості на ринку.

В існуючому соціально-економічному середовищі найважливішою фінансовою категорією, яка відображає успіх підприємства є позитивний фінансовий результат діяльності – прибуток.

Різноманітність підходів до визначення поняття прибутку свідчить про розмаїття його трактування. Вважаємо, що в ринковому механізмі господарювання прибуток доцільно розглядати не тільки як кінцевий фінансовий результат ефективної діяльності підприємства, але і як основну стратегічну його мету, стимул до подальшого розвитку через грошові заощадження.

Невизначеність у конкурентному просторі ринкових відносин призводить до того, що досить суттєве значення в діяльності підприємства має обсяг отриманого прибутку. Величина прибутку впливає не тільки на формування фінансових ресурсів підприємства, збільшення його ринкової вартості та підвищення ефективності, але й на економічний розвиток держави. Отже, значна роль прибутку в розвитку підприємства і забезпеченні інтересів його власників і персоналу, а також держави визначають необхідність дослідження питання ефективного управління розподілом і використанням прибутку в інформаційній системі підприємств.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Проблеми вдосконалення напрямів використання прибутку підприємств торгівлі, їх прибуткової діяльності в різних аспектах досліджували вчені України та зарубіжжя, зокрема: М.Т. Білуха, І.А. Бланк, І.К. Балабанов, Л.В. Бадалов, Ф.Ф. Бутинець, Б.В. Данилишин, С.Р. Дорогунцов, І.М. Кац, Г.П. Крамаренко, М.К. Коробів, Л.О. Лігоненко, А.Р. Мазаракі, А.В. Маршалова, Н.С. Менк'ю, М.А. Мельникова, Л.Р. Омелянович, А. Поддерегін, В.В. Сопко, Г.В. Солоу, А.С. Садеков, Г.В. Сайфулін, О.М. Стоянов, Н.А. Ушаков, Н.В. Чумаченко, А.Р. Шеремет. Як у радянські часи, так і в період ринкових трансформацій, ці проблеми

залишаються актуальними і не до кінця вирішеними. За межами сучасних досліджень залишаються співвідношення кількісної та якісної характеристик прибутку, що поширює не тільки систему якості об'єктів, але і просуває показник прибутку на принципово новий рівень і місце в фінансовому механізмі підприємства. Актуальним на сучасному етапі є дослідження інформаційної системи управління використанням прибутку, що спрямована на забезпечення розвитку підприємства за рахунок капіталізації прибутку, підвищення вартості його ефективної дивідендної політики та підвищення соціальних стандартів для працівників.

Цілі статті. Вивчення особливостей формування і використання прибутку торговельного підприємства та побудова структурної схеми ефективного управління ним.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Теоретично прибуток у період нестабільності виступає як об'єкт та інструмент управління, у якому сконцентровані інтереси майже всіх суб'єктів економічної діяльності, тобто є джерелом фінансових ресурсів суб'єктів господарювання і держави. Як особливе джерело формування і поповнення фінансових ресурсів підприємницьких структур, прибуток у ринковій економіці є частиною грошових заощаджень підприємства, яка сприяє розширенню виробництва і підвищенню добробуту акціонерів. У цьому полягає відтворювальна та стимулююча функції прибутку. Як важливий показник оцінки фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання, його фінансового стану та перспектив розвитку прибуток є показником ефективності функціонування підприємства в цілому та фінансових можливостей держави. Саме тому він виконує контролюючу функцію і сигналізує про необхідність заходів щодо зменшення собівартості продукції, нарощування обсягів виробництва, доцільність змін у цінній політиці, розширення асортименту товарів [1].

Комплексний характер управління формуванням прибутку відображає необхідність управління всіма його складовими, тому запропоновано розширену модель, яка характеризує роль прибутку підприємства в ринкових умовах (рис. 1).

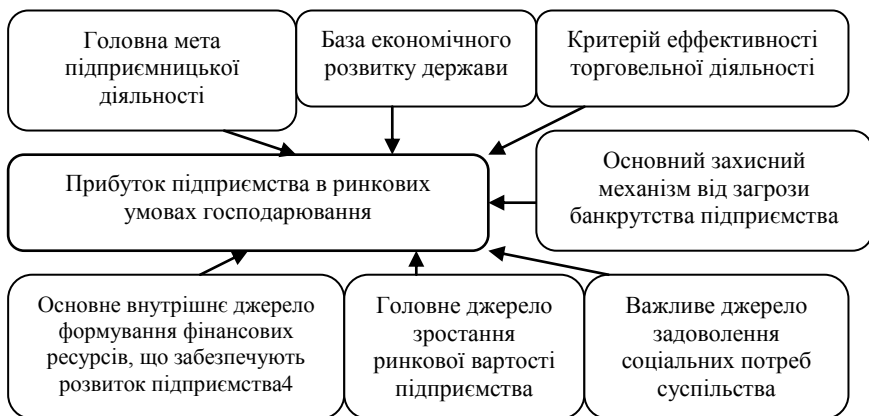

Рис. 1. Характеристика ролі прибутку торговельного підприємства в умовах ринкової економіки України [2]

Процес управління прибутком підприємства має відбуватися в певній послідовності і забезпечувати реалізацію головної мети і основних завдань цього управління. З цією метою процес управління прибутком підприємства наведено у вигляді структурно–логічної схеми (рис. 2).

До об’єктів системи управління прибутком віднесені: по-перше, управління формуванням прибутку; по-друге, управління розподілом і використанням прибутку.

Управління розподілом та використанням прибутку підприємства доцільно здійснювати поетапно.

Перший етап – формування інформаційної бази для аналізу ефективності використання підприємства.

Другий етап – визначення об’єктивної оцінки позицій використання прибутку підприємства.

Третій етап – дослідження внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на ефективність використання прибутку підприємства.

Четвертий етап – це визначення напрямків розподілу прибутку в поточному періоді з урахуванням стратегічних та тактичних цілей підприємства.

П’ятий етап – розробка системи управлінських рішень по забезпеченню повного і ефективного використання розподіленого прибутку.

Рис. 2. Схема управління прибутком торговельних підприємств України [3]

Шостий етап – забезпечення контролю виконання управлінських рішень щодо розподілу та використання прибутку підприємства.

Сьомий етап – коригування окремих управлінських рішень за результатами внутрішнього контролю та з урахуванням стратегії розвитку підприємства [4].

Висновок. Отже, прибуток підприємства є економічною категорією, яка представляє кінцеву мету діяльності будь-якого підприємства. Тому, дуже важливо під час стратегічного планування врахувати всі фактори і аспекти подальшого розвитку для повного й обґрунтованого визначення величини прибутку та забезпечення певного рівня. Інформаційна система управління прибутком повинна бути органічно інтегрована із загальною системою інформаційного управління підприємством, так як прийняття зважених управлінських рішень у будь-якій сфері діяльності підприємства прямо або побічно впливає на рівень прибутку, який у свою чергу є основним джерелом фінансування розвитку підприємства та зростання доходів його власників і працівників.

Під час формування інформаційної системи управління важливим є системний підхід, заснований на обліку тактичних і стратегічних аспектів управління, спрямованих на максимізацію кінцевого результату як у коротко-, так і в довгостроковому періодах.

Таким чином, політика управління формуванням прибутку в інформаційній системі підприємства повинна бути направлена на максимізацію розміру позитивного фінансового результату через виконання комплексу завдань щодо забезпечення зростання обсягів діяльності, ефективного управління витратами, підвищення ефективності використання матеріально-технічної бази, оптимізації складу та структури обігових коштів, підвищення продуктивності праці та системи управління суб'єктом господарювання.

Внутрішній контроль використання прибутку є одним із завершальних етапів загальної системи управління прибутком торговельного підприємства. Його сутність можна визначити як комплекс дій, спрямованих на реалізацію управлінських рішень по забезпеченню повного і ефективного використання розподіленого прибутку на цілі розвитку торговельного підприємства. Впровадження на підприємстві системи внутрішнього контролю прибутку дозволить суттєво підвищити ефективність всього процесу управління ним.

У перспективі подальших досліджень актуальним є визначення основних елементів формування механізму внутрішнього контролю за використанням прибутку торговельних підприємств та обґрунтування рекомендацій щодо побудови окремих елементів системи внутрішнього контролю з урахуванням специфіки діяльності торговельних підприємств.

1. Блонська В. І. Вдосконалення формування та використання прибутку підприємства / В. І. Блонська, О. І. Вужинська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. – № 18.1. – С. 122–128.
2. Олейнікова Л. Р. Управління операційним прибутком на прикладі підприємств харчової промисловості : автореф. дис.... канд. екон. наук / Л. Р. Олейнікова. – К.: НУ харчових технологій, 2007. – 23 с.
3. Пігуль Н. Г. Управління прибутком підприємства / Н. Г. Пігуль // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2010. – № 28. – С. 125–132.
4. Худа Ст. Ст. Управління прибутком торговельних підприємств : автореф. дис....канд. екон. наук / Ст. Ст. Лиха. – Київ, 2007. – 24 с.